

۲۰۰۴۲۲۲

باید امشب تو را برای ماه معنا کنم

مجموعه ملامحمدی

پیش گفتارها: دکتر احمد عزتی پرور - دکتر علیرضا فولادی

زمستان ۱۳۹۷

سرشناسه: ملامحمدی، معصومه، ۱۳۴۹-
 عنوان و نام پدیدآور: باید امشب تو را برای ماه معنا کنیم / معصومه ملامحمدی.
 مشخصات نشر: تهران: فرهنگ صبا، ۱۳۹۷.
 مشخصات ظاهری: ۱۴۴ ص:؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.
 شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۲۳۶-۱۱-۹
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 موضوع: شعر فارسی -- قرن ۱۴
 موضوع: Persian poetry -- 20th century
 رده بندی کنگره: ۱۳۹۷ ب۲ ۸۱۸۵ / PIR ۸۳۶۱
 رده بندی دیویی: ۸۶۲ / ۸۱۶
 شماره کتابشناسی ملی: ۵۴۶۲۰۲۷

مجموعه شعر
باید امشب تو را برای ماه معنا کنیم
 معصومه ملامحمدی

پیش گفتارها: دکتر احمد عزتی، پرور - دکتر علیرضا فولادی
 طرح روی جلد: علیرضا سلطانی
 مشاور هنری: نگار رحمتی
 ناشر: نشر فرهنگ صبا
 تیراژ: ۲۰۰۰ نسخه
 چاپ اول: زمستان ۱۳۹۷
 قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان
 شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۲۳۶-۱۱-۹
 مرکز پخش: انتشارات آراسته تلفن: ۰۹۱۲۳۵۱۷۰۳۱

فهرست

۹	پیش‌گفتار ۱
۱۳	پیش‌گفتار ۲
	صدای قدم‌های ماه
۱۷	راز
۱۸	نشان
۱۹	خوابی شگفت
۲۰	شعر سپید
۲۲	معجزه
۲۴	صدای قدم‌های ماه
۲۵	صدها چراغ
۲۷	ققنوس می‌شوم
۲۹	بهار
۳۰	آغوش
۳۱	خیال سبز
۳۳	آغاز صبح
۳۴	طنین نفس
۳۶	حیران چو قاصدک
۳۸	بی‌کران نور
۳۹	پرسش

۴۰	شعر تازه
۴۲	رؤیای شیرین
۴۴	تمنا
۴۶	تا قاف
۴۹	صدا
۵۰	معراج
۵۱	شعله‌ور
۵۲	فصل سبز

عبور سنجاقکی رها

۵۵	یارا
۵۶	سرود
۵۷	آغوش ماه
۵۸	هیاهوی آینه
۶۰	اشراق ماه
۶۱	گریبانی تابناک
۶۲	ترانه‌ای بی‌هنگام
۶۴	رجعت
۶۵	عبور سنجاقکی رها
۶۶	پیامبر
۶۷	شکوفه‌های بهار نارنج
۶۸	موعودی دوباره
۷۰	گذرگاه سلوک
۷۱	بدر ماه
۷۲	رویش
۷۴	ماندن
۷۵	دعوت
۷۶	بوی پیراهنت
۷۷	حیرانی

۷۸	اعتراف
۷۹	اعتکاف
۸۰	جنون
۸۱	طیف دریچه
۸۴	طلب
۸۵	تشنگی
۸۶	عطش
۸۷	دیدار آب
۸۸	تسخیر
۹۰	عزیمت
۹۱	مسیح
۹۲	حریم باغ
۹۴	تفسیر شفق
۹۵	تجلی
۹۶	طعم توت‌فرنگی
۹۷	رهایی
۹۸	شعر
۹۹	تعلق جان
۱۰۰	تولد
۱۰۱	پچیچه‌های بهار
۱۰۲	نردبان
۱۰۳	عبور
۱۰۴	انحنای زمان
۱۰۵	تندر نگاه
۱۰۶	خدا حافظی
۱۰۸	سلام
۱۰۹	آمدن ماه
۱۱۰	گسستن
۱۱۱	طوفان‌نت‌ها
۱۱۲	شاهراه

۱۱۳	حدوث
۱۱۴	نجوا
۱۱۵	سایه
۱۱۶	اندیشه باریدن
۱۱۷	هزار خورشید
۱۱۸	حیرت
۱۱۹	چتر
۱۲۰	نجوای باران
۱۲۱	هم آوازی با داوود
۱۲۳	خجسته
۱۲۵	بار چشم‌های تو
۱۲۶	آتش آغوش
۱۲۷	بیچاره باد
۱۲۸	سروش
۱۲۹	پرندۀ بی‌قرار
۱۳۰	رجعت ماه
۱۳۱	تفسیر

آوازیهای شب

۱۳۵	عشق از راه دور می‌آمد
۱۳۶	شب می‌رسد چه باک!
۱۳۷	فریاد می‌کشید
۱۳۸	نشستی کنارم
۱۳۹	مانند روح در تن بی‌جان من نشست
۱۴۰	آسمان چه بی‌چراغ!
۱۴۱	در کنار دشت شب
۱۴۲	هوا پر از آوازیهای شب می‌شد
۱۴۳	سیمرغ بودی در کنارم
۱۴۴	مهتاب و صبح در آغوش هم شدند

پیش‌گفتار ۱

اندیشه‌های بزرگ و احساسات عمیق برای بیان‌شدن، به واژه‌هایی والاتر از کلمات معمولی نیازمندند. لطافت طبع، خواهان ظرافت ظرافت است. به همین جهت، کتاب‌های بزرگ دینی، عرفانی، اساطیری و حماسی، به شعر کاملند یا در برخی قسمت‌ها، شاعرانه‌اند. «غزل‌های سلیمان» در تورات، عالی‌ترین نمونه شعر غنایی قدیم به شمار می‌رود. «دایره ابوب» با زبان تراژیک و محزون خود، با بهترین تراژدی‌های یونان باستانی می‌کند. «اوپانیشاد» و «وداها» ی هندی به نظم ارائه شده‌اند. نماسه «مهابهارات» در هند، منظوم است. «ایلیاد و ادیسه» هومر به نام سروده‌های موزونی است که نشان از قریحه متعالی یونانیان دارد. «اوستا» کتاب مقدس زردشت، به‌ویژه در بخش «گات‌ها»، شعر ناب است. قرآن مجید، در بعضی قسمت‌ها چنان شاعرانه و منظوم است که در همان زمان نزول، پیامبر(ص) را شاعر می‌خواندند. بعد از اسلام، همه شاهکارهای حماسی، غنایی و تعلیمی در ایران به نظم بوده است. شاهنامه فردوسی، مثنوی مولوی، خمسه نظامی، بوستان سعدی و گلشن راز شبستری و آثار عرفانی - تعلیمی جامی از نمونه‌های برتر آن‌هاست. شعر، یک هنر کلامی است. این تعریف بسیار کلی، گویای این معنا است که شعر باید از عناصر کلام و خصایص هنری برخوردار

باشد. گذشتگان ما، داشتن قافیه و وزن را عناصر کافی برای پدید آمدن شعر می دانستند اما در قرن هفتم، خواجه نصیر توسی (۶۷۲-۵۹۷ ه.ق)، عنصر «تخیل» را بدان افزود:

«شعر به نزدیک منطقیان، کلام مخیل موزون و در عُرف جمهور، کلام موزون مقفی.» (ص ۲۱)

(معیارالشعار، خواجه نصیرالدین طوسی. با تصحیح و اهتمام دکتر جلیل تجلیل. نشر جامی - ناهید ۱۳۶۹. چاپ اول)

نکته‌ای که خواجه نصیر از قول منطق دانان باز می گوید، بسیار مهم است؛ زیرا اولاً شعر را پدیداری فلسفی می شمارد و ثانیاً با حذف عنصر «مفعول» و افزودن عنصر «تخیل»، هم به شکل های دیگری از شعر مجال نامور و بروز می دهد (از جمله شعر نیمایی) و هم خصیصه‌ای به کلام نسبت می دهد که باعث می شود سخن از گونه معمولی و هنجار به گونه‌ای هنری و هنجارشکن تبدیل گردد. البته پیش از خواجه نصیر، منادان و هنر سنان کلامی از این خصیصه آگاه بودند ولی تأکید سوانه نصیر باعث شد که «مخیل بودن»، ویژگی اصلی در تعریف شعر شمرده شود. این ویژگی، یعنی ارتقای سخن عادی به هنری از طریق تخیل نزد شاعران بزرگ همه دوران ها مورد توجه جدی قرار داشته است. در شعر معاصر، بیش از پیش به این خصیصه توجه می شود.

در مجموعه حاضر، از سروده های خانم ملامحبتی با عنوان «باید امشب تو را برای ماه معنا کنم»، آشکارا می توان نمونه ای دلپذیری از خصوصیت یاد شده را دریافت و سخن برخاسته از دل و جان و تجربه شخصی مبتنی بر قوه خیال را احساس نمود. برای نمونه:

از دورها، از پس آن بی کرانه‌ها/ آوای ماه/ بر دل و جانم جوانه زد/
من با شتاب باد به سویت شتافتم/ در دست‌های تو/ در دست‌های
ماه/ صدها چراغ بود

همسان‌پنداری ماه و یار و جلوه‌های نورانی دیدار، تجربه‌ای
اصیل و زیباست؛ شاعر توانسته است مفاهیم جدایی، زیبایی، خیال
وصال، اشتیاق شدید و شتابناک برای دیدار را با خلق پیوندی ناب
و نوبی، متعلق به تجربه خاص خود سازد. بهره‌گیری از شیوه‌های
گذشتگان، اما با ترفندی امروزی، پیوند میان حال و گذشته را
استوار می‌سازد. «ای نمونه در شعر «رویش»، از چهار عنصر، به
زیبایی استفاده شده است و واژه‌هایی چون: جزیره (ترکیبی از خاک
و آب)، طوفان (بادی آشفته و گرداب‌گونه که خود یادآور شکل
جزیره نیز هست)، دریا، خاک، باد و آفتاب (که یادآور آتش است)
با تصویرپردازی‌های زیبا، تجربه‌ای شاعرانه را وصف می‌کنند:

زمزمه کن مرا!!/ دراین سر بی‌مرثیه/ موسیقی صدایت/
جزیره‌ای‌ست/ در پای موج‌های در دست طوفان/ مرا به تماشا
بنشین!!/ بگذار هیبت دریا/ بکشاندم به سمت خاک/ و بسپاردم به
دست باد!! و باد/ در هم پیچاندم به سمت آفتاب/ بسان دانه‌ای
سرگردان/ که می‌خواهد از ریشه سر برآورد/ بگذار فریاد بزنم/
دریستر خاک!!/ ریشه‌هایم در زمین چنگ زده‌اند/ و آفتاب، تو را
می‌طلبند/ بگذار!!/ بگذار سر از خاک برآورم!

دراین سروده، پیوندهای فکری نیز با گذشته حفظ شده است.
برای نمونه، مصرع: «ریشه‌هایم در زمین چنگ زده‌اند» یادآور این
بیت مولوی در مثنوی است: